

Vaste Kamercommissie VWS
Vaste Kamercommissie EZK

Betreft: Brandbrief wijziging frequentiebesluit 2013

30 december 2020

Geachte Kamerleden,

Hierbij wil de Stichting EHS u graag dringend wijzen op een op handen zijnde wijziging van het Frequentiebesluit 2013. Via deze wijziging wil staatssecretaris Keijzer de wetenschappelijk omstreden ICNIRP-limieten voor de straling van mobiele communicatie landelijk vastleggen en de gemeenten de mogelijkheid ontnemen om zelf voorzorg te nemen ter bescherming van volksgezondheid of milieu. Het voorgenomen Besluit gaat voorbij aan de strekking van het recente Advies van de Gezondheidsraad (GR). Dit lijkt te worden bevestigd door een recente opzienbarende uitspraak van de rechtbank Gelderland. Een en ander zal niet gebeuren via besluitvorming in de Tweede Kamer, maar via een AMvB krachtens de Telecomwet die niet langs de Tweede Kamer hoeft. We willen u dan ook dringend vragen deze voorgenomen AMvB in de Kamer te laten agenderen en niet in te laten gaan voordat in de Kamer is gesproken over het recente Advies van de GR.

Toelichting

- Besluit gaat uit van wetenschappelijk omstreden ICNIRP-limieten:

Staatssecretaris Keijzer zegt met de [wijziging van het Frequentiebesluit 2013](#) de volksgezondheid en het milieu te willen beschermen. Daarbij blijft ze echter wel volledig uitgaan van de wetenschappelijk omstreden ICNIRP-limieten. Ten onrechte wordt gesuggereerd dat deze recent aangepaste limieten veiliger zouden zijn dan voorheen¹.

- Besluit doet geen recht aan Advies GR over 5G:

In het recente Advies van de GR over 5G is duidelijk gesteld dat niet uitgesloten kan worden dat ook blootstelling onder de nieuwste ICNIRP-limieten de potentie heeft de gezondheid te schaden. De GR geeft aan niet te hebben kunnen onderzoeken bij welke blootstellingsniveaus gezondheidsschade optreedt en of er wellicht een drempelwaarde is waaronder geen schade optreedt. In afwachting van de WHO-analyse in 2022 adviseert de GR weliswaar de nieuwste ICNIRP-richtlijnen te gebruiken als basis voor het blootstellingsbeleid. Maar de GR adviseert daarbij tegelijkertijd ook uitdrukkelijk voorzorg toe te passen.

- Keijzer neemt zelf geen enkele voorzorg:

Zowel in de Kabinetsreactie op het Advies van de GR als in dit Besluit doet Keijzer het voorkomen alsof uit het Advies van de GR kan worden opgemaakt dat er qua gezondheid niets aan de hand is zolang de ICNIRP-limieten niet zijn overschreden. In de Kabinetsreactie heeft Keijzer al aangegeven zelf geen verdere voorzorg te willen nemen. Dit laat ze over aan de Telecomsector.

- Gemeenten wordt mogelijkheid voorzorg ontnomen:

Hier bovenop wil Keijzer via dit besluit nu ook de gemeenten de vrijheid ontnemen om zelf eigen beleid te voeren door zelf voorzorgsmaatregelen te nemen en hun burgers m.b.t. de gezondheid extra te beschermen. Op dit moment kunnen gemeenten uit voorzorg ook eigen limieten stellen ter

---

¹ Ook de aangepaste ICNIRP-limieten houden alleen rekening met opwarming en niet met de al zeer vaak aangetoonde biologische effecten van EMV. Daarboven mogen nu ook extremiteiten als armen, benen huid en voorkant van de ogen - zonder medische onderbouwing - aan een **hogere** dosering worden blootgesteld dan voorheen en per 6 minuten tot 5 °C opwarmen. Dat lijkt de kritische 42 °C te kunnen overschrijden.

bescherming van burgers tegen elektromagnetische velden. Volgens dit voorgenomen Besluit mogen gemeenten zelf geen afwijkende regels meer stellen².

- *Besluit in strijd met uitspraak rechtbank december 2020:*

Volgens de recente rechterlijke [uitspraak van de rechtbank Gelderland](#) is het niet uitgesloten dat ook bij een veldsterkte ver onder de ICNIRP-limieten (lager dan 1 volt/m, daar waar ICNIRP uitgaat van 61 volt/m), sprake is van verhoogde gezondheidsrisico's. Dit wijkt af van de bestendige lijn van jurisprudentie. De rechtbank baseert haar conclusies op voortschrijdend wetenschappelijk inzicht over gezondheidseffecten van EMV's en op het recente Advies van de GR. Het landelijk eenduidig vastleggen van de ICNIRP-limieten verdraagt zich niet met deze rechterlijke uitspraak.

- *Internetconsultatie wijziging frequentiebesluit misleidend:*

Over het voorstel tot wijziging van het Frequentiebesluit 2013 loopt tot 4 januari een internetconsultatie³. Hierbij wordt aangegeven dat er *geen gevolgen zijn voor burgers en het milieu aangezien de regels worden gesteld ter bescherming van de volksgezondheid en het milieu*. Uit het voorgaande kan worden opgemaakt dat deze stellingname niet houdbaar is en zelfs misleidend. De ervaring bij eerdere internetconsultaties is dat - vaak wetenschappelijk goed onderbouwde - signalen vanuit bezorgde burgers en stralingsbewuste organisaties stelselmatig werden genegeerd.

Verzoek aan de Kamer

Staatssecretaris Keijzer neemt ondanks het Advies van de GR zelf geen enkele bestuurlijke verantwoordelijkheid tot het nemen van de geadviseerde voorzorg en wil nu ook de gemeenten deze verantwoordelijkheid ontnemen. Dit terwijl in de Tweede Kamer nog niet is gesproken over het Advies van de GR. Het lijkt er op dat de staatssecretaris nog voor deze bespreking plaats heeft kunnen vinden met bovengenoemd Besluit al een belangrijk voorschot op de beslissingen wil nemen.

Hierbij willen we u dringend vragen als Kamer vanuit uw verantwoordelijkheid actie hierin te ondernemen. Dit door te vragen deze AMvB niet in te laten gaan voordat met u is gesproken over het Advies van de GR⁴ en deze AMvB in de Kamer te laten agenderen. Tevens willen we u vragen om - als de ICNIRP-limieten al in het Besluit worden opgenomen - dit dusdanig te amenderen dat lagere overheden hiervan niet naar boven maar wel naar beneden mogen afwijken. Verder willen we u in overweging geven een politieke discussie te starten om uit voorzorg niet de omstreden ICNIRP-limieten, maar andere lagere limieten⁵ als maximum te gaan gebruiken.

Een afschrift van deze brief sturen we aan de Staatssecretaris van EZK en Minister van Zorg.

Met vriendelijke groeten,

Rob van der Boom
Voorzitter Stichting EHS

---

² Zie de punten 5.1 en 5.2 van de Nota van toelichting bij het concept besluit.

³ <https://www.internetconsultatie.nl/emvbesluit>

⁴ In dit kader wijzen we u graag op onze eerdere reacties op het Advies van de GR [brief Stichting EHS 29-9-20](#) en [brief Stichting EHS 4-12-20](#)

⁵ Meerdere organisaties hebben voorstellen gedaan voor lagere limieten, die alle orden van grootte onder de ICNIRP-limieten liggen (bijvoorbeeld de EUROPEAM, de Europese Academie voor Milieugeneeskunde) .